Bat. Gen.
VI
270.

VI 470
No. 2

REGLEMENT

OP DE

EXERCITIËN

DER

VESTING-ARTILLERIE.

I.

Niet-snelvuurgeschut (met uitzondering van 17 cM. A.)

(Ex. V. A. I. niet-snv. gesch.)

BAT. GENOOTSCHAP VAN K. EN W.

BANDOENG
N. V. DRUKKERIJ A. C. NIX
1919

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 1-7-2010
Nomor Induk : 1431 / BN-Musm
BIB - ID : 0010-35341360
ITEM - ID : 0000324094
Asal : Museum Pusat

INHOUD.

INLEIDING.

BLADZ.

I. Eischen omtrent de kennis van het reglement 1

II. Verrichtingen, welke bij de exercitie niet geschieden, dan wel op andére wijze dan bij werkdadig vuur 1

Iste AFDEELING.

I. Opgave der gereedschappen 3

II. Plaats der gereedschappen 7

III. Sterkte der bediening 18

IV. Indeeling der bediening 18

V. Opstelling der bediening 18

VI. Algemeene verrichtingen *vóór* het vuur . 20

VII. Algemeene verrichtingen *bij* het vuur . 21

VIII Algemeene verichtingen bij het ophouden of tijdelijk staken van het vuur . . . 22

IX. Algemeene verrichtingen *nà* het vuur . 23

X Reglementaire bediening 24

PERPUSTAKAAN NASIONAL

IIde AFDEELING.

BLADZ.

I. Uitvoering van enkele verrichtingen welke *vóór* het vuur moeten geschieden. 29
II. Uitvoering van enkele verrichtingen welke *bij* het vuur moeten geschieden 39
III. Uitvoering van enkele verrichtingen welke *na* het vuur moeten geschieden. . . 54

BIJZONDERE VOORSCHRIFTEN.

A. Losse schoten 57
I. Saluutschoten 67
II. Schoten bij manoeuvres en oefeningen 58
B. Exercitie-batterijen. 58
I. Inrichting 58
II. Beheer 60

PERPUSTAKAAN NASIONAL

INLEIDING.

I. EISCHEN OMTRENT DE KENNIS VAN HET REGLEMENT.

1. De woordelijke kennis van hetgeen vermeld is onder: X „Reglementaire bediening", moet van het Europeesche kader (behalve het administratieve kader) worden gevorderd.

Dit sluit echter niet in zich dat bij de exercitie deze gedeelten letterlijk moeten worden opgezegd.

Wat de kennis van het overige gedeelte van het reglement betreft, moeten de vragen, welke daaruit gesteld worden, in eigen bewoordingen kunnen worden weergegeven.

II. VERRICHTINGEN. WELKE BIJ DE EXERCITIE NIET GESCHIEDEN, DAN WEL OP ANDERE WIJZE DAN BIJ WERKDADIG VUUR

2. In plaats van scherpe munitie wordt exercitie-munitie gebruikt; de buizen der exercitie-projectielen moeten steeds het verwisselen van vervoerdop met slagdop (gevuld met onschadelijke stof) en net tempeeren toelaten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Het pijpje No. 1 wordt vervangen door het exercitiepijpje No. 1, het pijpje No. 3 door het exercitiepijpje No. 2 met bijnehoorenden Mg. exercitiepijpjeshouder dan wel Br. exercitiezandgattap, met dien verstande dat voor oefening van de recruten en bij den batterijdienst zooveel mogelijk wel gebruik zal worden gemaakt van pijpjes No. 1 en No. 3.

De lading wordt steeds gedeeltelijk ingebracht, weder uitgenomen en geborgen.

De emmer wordt alleen bij werkdadig vuren gevuld.

Na iedere bediening wordt de vuurmond uit de richting gebracht.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

1ste AFDEELING.

I. OPGAVE DER GEREEDSCHAPPEN.

(Voor de volledige opgave der gereedschappen zie de uitrustingstaten).

NAAM	12 cM. Hw. A.	12 cM. Mr. A.	10,5cM. L/35. Radaffuit	10,5cM. L/35. Draaiaffuit	7 cM. L. A.	7 cM. Mr. A.	Opmerkingen
Aanzetter	1	1	1	1	1	1	a. Voor het dragen en spannen van de schoprem.
Aftrektouw	1	1	1	1	1	1	
Beurston	1	1	1	1	1	1	
Bezem.....	1	1	1	1	1	—	
Blokvijl	1	1	1	1	1	—	
Geschutboekje in foedraal ...	1	1	1	1	1	1	
Handhamer Ht..	1	1	1	1	—	—	
Handspaken Ht.	2	—	2	—	1a	—	
Kappen voor opzetkokers	—	—	2	2	—	—	
Kardoeskist	—	—	1	1	—	—	
Kardoeskoker..	1	1	1	1	1	1	
Kist voor onderdeelen en gereedschappen.	—	—	1	1	—	1	
Kist voor reservestukken ...	1	1	—	—	—	—	
Kulasovertrek..	1	1	1	1	1	1	
Laadkoker met koker.....	—	—	1	1	—	—	

NAAM	12 cM. Hw. A	12 cM Mr. A.	10,5cM. L/35 Radiaffuit	10,5cM. L/35 Draaiaffuit	7 cM. L. A.	7 cM Mr. A.	Opmerkingen
Marlijn onge teerd (eenig)..	1*b*	1*b*	1*b*	1*b*	1*b*	1*b*	b. Voor algemeen gebruik c. Voor het dragen van de schoprem.
Mondkap.....	1	1	1	1	1	1	
Morsmouwen, paren.....	5	5	5	5	5	5	
Naaigarens.....	2*c*	—	—	—	2*c*	—	
Oliekan met machineolie.....	1	1	1	1	1	1	
Ontlaaoklos.....	—	—	1	1	—	—	
Opzet(ten).....	2	2	2	2	1	—	
Priemruimnaald	1	1	1	1	1	1	
Pijpjeshouders..	—	—	—		—	2	
Pijpjesomslag...	1	1	1	1	—	1	
Pijpjestasch	1	1	1	1	1	1	
Quadrant in zakje	1	1	1	1	1	1	
Richtlood.....	1	1	1	1	1	1	
Richtvlak No. 1 met kist.....	1	1	—	—	—	—	
Richtvlak No. 3 met tasch....	—	—	1	—	1	—	
Schopremspanner.....	1	—	—	—	—	—	

PERPUSTAKAAN NASIONAL

NAAM	12 cM. Hw. A.	12 cM. Mr A.	10,5cM. L/35 Radaffuit	10,5cM. L/35 Draaiaffuit	7 cM. L. A.	5 cM Mr. A.	Opmerkingen
Schroefsleutel (voor het aandraaien van de remdrukschroef)	1	—	—	—	1	—	d. Een der vaaglappen dient om er gereedschappen op te leggen, die niet met den grond in aanraking mogen komen en waarvoor, tijdens de bediening van het stuk, elders geen plaats is.
Schroefstoppen	—	—	2	2	—	—	
Slagdopsleutel	—	—	1	1	—	—	
Slagdoptasch	1	1	1	1	1	—	
Slagkoord en krijt	1*e*	—	—	—	—	—	
Sluitstukkruk	—	1	—	—	—	1	
Sluitstukraamkap	—	1	—	—	1	—	
Stelschroefkoker	—	—	—	—	1	—	
Steunblokje	—	—	—	—	—	1	
Steunhout	—	—	—	—	1	—	
Tempeersleutel	1	1	1	1	1	—	
Uitnemer (s)	1	1	1	1	2	1	e. Indien de vuurmond op de bedding van 12 cM. Hw. A. is geplaatst.
Vaaglappen	2*d*	2*d*	2*d*	2*d*	2*d*	2*d*	
Verlengkoker	1	—	1	1	—	—	
Vizierkorrel(s)	2	2	2	2	1	—	
Voestuk tot richtvlakken No. 3 in kistje.	—	—	1	—	—	—	

PERPUSTAKAAN NASIONAL

NAAM	12 cM. Hw. A.	12 cM. Mr A.	10,5cM. L/35		7 cM. L A.	7 cM. Mr. A.	Opmerkingen
			Radafruit	Draaiafruit			
Wateremmer...	1	1	1	1	1	1	
Werk (eenig)....	1	1	1	1	1	1	
Wiggen tot afruiten	2e	—	2	—	—	—	
Wisscher met overtrek.....	1	1	1	1	1	1	
Zundgatopruimer.....	—	—	—	—	1	—	
Zundgattapdrijver.....	—	—	1	1	—	—	
Zundgatwisscher.....	1	1	1	1	—	1	

PERPUSTAKAAN NASIONAL

II. PLAATS DER GEREEDSCHAPPEN.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Aanzetter. . .	In de daarvoor aangewezen bergplaats, of waar deze aanwezig zijn, in de ligplaatsen aan de affuit en deze c. q. gesloten.	Op een geschikte plaats. (1)
Aftrektouw . .	In de beurston.	No 2 draagt het dubbel gevouwen om den hals.
Beurston . . .	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	,Bij 10 5cM L/35 ter zijde (1) Bij de overige vuurmonden gevuld met kardoezen in de nis of op een andere gedekte plaats, bij voorkeur links van het stuk.
Bezem	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Links van het stuk tegen de borstwering of op den grond.

(1) De St. C. wijst de plaats aan. Zie ook noot (d) op bladz. 5

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Blokvijl . . .	In de beurston.	Bij de projectielen (in de nis of links van het stuk.)
Geschutboekje in foedraal. . .	In de beurston	Op een geschikte plaats (1)
Handhamer Ht.	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Op een geschikte plaats (1)
Handspaken Ht.	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Bij 12 cM Hw. en bij 10 5 cM L/35 op radaffuit aan beide zijden van het stuk tegen de borstwering of op den grond. Bij 7 cM. L. A. ter zijde (1)
Kappen voor opzet kokers. .	Op de opzetkokers.	Ter zijde (1)
Kardoeskist . .	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Gevuld met kardoezen bij de projectielen.

(1) De St. C. wijst de plaats aan. Zie ook noot (d) op bladz. 5.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden,	Plaat, als gevuurd moet worden.
Kardoeskoker .	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Bij 10.5 cM. L/35 bij de kardoeskist; bij de overige vuurmonden bij de beurston links van het stuk.
Kist voor onderdeelen . . .	In de daarvoer aangewezen bergplaats.	Links van het stuk tegen de borstwering of—als deze ontbreekt—ter hoogte van het sluitstuk. (1)
Kist voor reservestukken . .	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Links van het stuk tegen de borstwering of—als deze ontbreekt—ter hoogte van het sluitstuk. (1)
Kulasovertrek .	Over het achterstuk van den vuurmond en gesloten.	Ter zijde. (1)

(1) De St C. wijst de plaats aan. Zie ook noot (d) op bladz. 5.

NAAM	Plaats als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Laadkoker met koker . . .	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Rechts van 't stuk; (1) de koker wordt geopend.
Marlijn ongeteerd	In de beurston.	De St.-Ct. draagt bij het zich.
Mondkap . . .	Over de monding	Ter zijde (1)
Morsmonwen (paren) . . .	In de beurston	De St.-Ct. en de bedieningsmanschappen doen ze aan.
Naaigarens . .	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Ter zijde (1).
Olikan	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen of de daarvoor aangewezen bergplaat.	Op de kist voor onderdeelen en gereedschappen of op een geschikte plaats (1)
Ontlaadklos . .	In de beurston.	Op een geschikte plaats (1)

(1) De St.-Ct. wijst de plaats aan. Zie ook noot (d) op bladz. 5.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats, als gevuurd moet worden
Opzet(ten) . .	Bij 10.5 cM. L/35 in de kist voor onderdeelen en gereedschappen, bij 12 cM Hw. en 12 cM, Mr. A. in de kist voor reservestukken, bij 7 cM L.A. in de beursten.	Bij 12 cM. Hw. en Mr. A. en bij 10.5 cM. L/35 één in de kist en één in één der beide opzetkokers; bij de overige vuurmonden in den koker of het gat.
Priemruimnaald	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen of de kist voor reservestukken, bij 7 cM. L.A. in den koker.	Als neven.
Pijpjeschouders.	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen.	Op een vaaglap achter No. 2.

(1) De St.-Ct. wijst de plaats aan. Zie ook noot (d) op bladz. 5.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Pijpjesomslag .	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen of de kist voor reservestukken.	No. 2 steekt hem tusschen den gordelriem.
Pijpjestasch . .	In de beurston.	No 2 schuift haar met de passanten over het stooteinde van den gordel en draagt haar links vóór tegen het lijf.
Quadrant in zakje	Bij 7 cM Mr. in de kist voor onderdeelen en gereedschappen bij de overige vuurmonden in de beurston.	Op een geschikte plaats (1)
Richtlood. . .	In de beurston.	No. 1 steekt het in den zak.

(1) De St.-Ct. wijst de plaats aan. Zie ook noot (d) op bladz. 5.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Richtvlak No. 1 (met kist). .	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Naast het stuk bij den richter.
Richtvlak No 3 met tasch. .	In de beurston	idem
Schopremspanner	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Ter zijde (1)
Schroefsleutel (tot het aandraaien van de remdrukschroef)	Bij 12 cM. Hw A. in de beurston, bij 7 cM. L. A. in de riemen aan de linkerastrekstang.	Op een geschikte plaats (1)
Schroefstoppen .	In de gaten voor vizierkorrels,	Ter zijde (1)
Slagdopsleutel .	Aan de slagdoptasch.	Aan de slagdoptasch.

(1) De St.-Ct. wijst de plaats aan. Zie ook noot (d) op bladz. 5.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats, als gevuurd moet worden
Slagdoptasch. .	In de beurston.	De St.-Ct. schuift haar met de passanten over het stooteinde van den gordel en draagt haar vóór tegen het lijf.
Slagkoord en krijt	In de beurston.	Op de kist voor reservestukken.
Sluitstukkruk .	Bij 12 cM. Mr. in de gereedschapskist van de affuit; bij 7 cM. Mr. in de kist voor onderdeelen en gereedschappen	Bij 12 cM. Mr. op de kist voor reservestukken; bij 7 cM. Mr. op een vaaglap achter No. 2.
Sluitstukraamkap	Over het sluitstukraam.	Ter zijde (1)
Stelschroefkoker	Aan de stelschroefmoer.	Aan de stelschroefmoer.
Steunblokje . .	Onder den vuurmond	Ter zijde (1)
Steunhout . .	Onder den vuurmond.	Ter zijde (1)
Tempeersleutel	In de beurston.	No 4 hangt hem om den hals.

(1) De St.-Ct. wijst de plaats aan. Zie ook noot (d) op bladz. 5.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats als gevuurd moet worden
Uitnemer . . .	In de beurston.	Op een geschikte plaats.
Vaaglappen . .	In de beurston.	Eén bij de projectielen in de nis of links van het stuk; de andere bij 7 cM. Mr. achter No. 2. overigens op een geschikte plaats. (1)
Verlengkoker .	Bij 10.5 cM. L/35 in de kist voor onderdeelen en gereedschappen; bij 12 cM. Hw. in de beurston.	Op de kist voor onderdeelen en gereedschappen of voor reservestukken.
Vizierkorrel(s) .	Bij 10.5 cM. L/35 in de kist voor onderdeelen en gereedschappen; bij 12 cM. Hw. en 12 cM. Mr. in de kist voor reservestukken; bij 7 cM. L.A. in het voetstuk.	In het voetstuk of in de gaten voor vizierkorrels.

(1) De St.-Ct. wijst de plaats aan. Zie ook noot (d) op bladz. 5.

NAAM	Plaats, als niet gevuurd moet worden	Plaats, als gevuurd moet worden
Voetstuk tot richtvlakken No. 3 in kistje . .	In de beurston.	Bij het richtvlak No. 3, het voetstuk buiten het kistje
Wateremmer	In de daarvoor aangewezen bergplaats	Rechts van het stuk bij de borstwering, gevuld met zoetwater of zeepsop.
Werk (eenig) .	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	No. 2 houdt het bij zich.
Wiggen tot af fuiten . .	Op de bedding (staande	Achter de raden (liggende).
Wisscher met overtrek . .	In de daarvoor aangewezen bergplaats.	Op een geschikte plaats (1)
Zundgattapdrijver	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen	In de kist voor onderdeelen en gereedschappen

(1) De St-Ct. wijst de plaats aan Zie ook noot (d) op bladz, 5.

NAAM.	Plaats, als niet gevuurd moet worden.	Plaats, als gevuurd moet worden.
Zundgatopruimer Zundgatwisscher	In de beurston. Bij 10.5 cM. L/35 en 7 cM. Mr. in de kist voor onderdeelen en gereedschappen; bij 12 cM. Hw. en Mr. in de kist voor reservestukken.	Ter zijde (1) Als neven

(1) De St.-Ct. wijst de plaats aan. Zie ook noot (d) op bladz. 5.

III. STERKTE DER BEDIENING.

3. De voltallige sterkte is: 1 St. C. en 4 bedieningsmanschappen.

IV. INDEELING DER BEDIENING

4. Als St.C. wordt ingedeeld een inlandsch sergeant, een korporaal, of een richtkanonnier.

De bedieningsmanschappen worden genummerd van één tot vier.

De St.C. is tevens behulpzaam bij het richten.

No 1 is richter.

No. 2 is sluitstukbediende, hulprichter en belast met het plaatsen en aftrekken der pijpjes.

No 3 is aanzetter en hulprichter.

No 4 is tempeerder en lader.

Bij het werkdadige vuur zal de St. C. bij de indeeling van de nummers rekening houden met de bijzondere geschiktheid der manschappen voor eenige functie.

De verrichtingen van No. 3 kunnen door een handlanger worden vervuld.

V. OPSTELLING DER BEDIENING.

5. De de plaats van den St.C. is daar, waar hij de uit te voeren verrichtingen het best kan overzien of besturen; daarbij dekt hij zich zooveel mogelijk.

De bedieningsmanschappen stellen zich op: de oneven nommers rechts, de even nommers links van en front naar de affuit.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Is de vuurmond achter een dekking geplaatst, dan zitten de manschappen, telkens wanneer zij geen verrichtingen bij den vuurmond hebben, zoo dicht mogelijk tegen die dekking aan, c.q. in de dekkingsgeulen.

Wanneer dit met het oog op de veiligheid, bijv. bij het vuren in schuine richting of uit mortieren, onmogelijk is, wordt de opstelling naar omstandigheden gewijzigd.

Is er geen dekking aanwezig, dan knielen zij ter hoogte van het sluitstuk.

Bij 10,5 cM L/35 op draaiaffuit dekken de manschappen zich steeds zoo goed mogelijk achter het schild.

Bij 12 cM.Hw.A. en bij 12 cM.Mr. A. behooren de manschappen zich zoo mogelijk achter een scherfweer te dekken (1) tegen de terugvliegende scherven van het eigen vuur, wanneer gevuurd wordt;

a. met St.G. van 12 cM.A., voorzien van een schokbuis No. 8 O.M., op alle afstanden;

b. met St.G. van 12 cM.A. voorzien van een schokbuis No. 8 N.M. op afstanden kleiner dan 600 M.

c. met Gew. G. bij den houwitser voor alle ladingen kleiner dan No. 6 en bij den mortier voor alle ladingen kleiner dan No. 1, op afstanden van 300 M. en minder.

(Sub *a* tegen springers, sub *b* en *c* tegen scherven van den aanslag.)

---

(1) Voor de inrichting van en verdere voorschriften omtrent het gebruik van scherfweren zie het Handboek voor de Vesting-Artillerie Hoofdstuk XVI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Gedurende het bedienen van een vuurmond mag niemand zich zonder bepaalde noodzakelijkheid daarachter ophouden.

VI. ALGEMEENE VERRICHTINGEN VOOR HET VUUR.

6. De karabijnen worden ter zijde gezet, doch de gordel met toebehooren wordt omgehouden. De niet bij den vuurmond aanwezige gereedschappen worden gehaald, de beurston geledigd, alle gereedschappen geplaatst of omgedaan als in de voorgaande opgave is vermeld. De St. C. geeft soort en aantal van de te gebruiken munitie op, welke, nadat ze voor zooveel noodig van de metaalverkapsels is ontdaan, door de bediening uit het verbruiksmagazijn gehaald en in de nissen of op andere aangewezen plaatsen wordt geborgen. De St.C. voorziet zichzelf van schokbuizen of slagdoppen, No. 2 van pijpjes en laat door No. 4 één of meer kardoezen in den kardoeskokeren c.q. de kardoeskist doen. Alvorens de pijpjes No. 3 in de tasch te bergen, besmeert No. 2 den schroefdraad met olie.

De St.C. gaat den toestand van vuurmond, affuit, richtmiddelen, munitie, gereedschappen en bedding na en onderzoekt of er niets ontbreekt; de remmen worden zoo noodig aangebracht, nagezien en geregeld, bij 12 cM. Mr. wordt de schoprem neergeslagen, bij 12 cM.Mr. en 7 cM. L.A. de richtspaak op den steun geplaatst; het sluitstuk wordt nagegaan en zoo

noodig geregeld; het geschutboekje nagegaan en het zundgat uitgevlamd.

Hij meet bij het quadrant voor 12 cM., dat voor 10.5 cM. L/35 en dat voor 7 cM. L.A. de miswijzing op en teekent die aan; het quadrant voor vesting-geschut regelt hij zoonoodig voor de opgemeten miswijzing.

VII. ALGEMEENE VERRICHTINGEN BIJ HET VUUR

7 De stukscommandant zorgt voor de juiste bediening van zijn vuurmond. Vóór het eerste schot overtuigt hij zich of de richter op het juiste richtpunt richt; gedurende het vuur controleert hij nu en dan den stand der richtmiddelen en de richting en steeds de tempeering. Van elke vertraging in de bediening geeft hij kennis aan den B.C. c.q. S.C. maar tracht tevens onmiddellijk de oorzaak daarvan weg te nemen.

Het commandeeren en het geven van aanwijzingen moet duidelijk geschieden, doch niet luider dan noodig is om door de bedieningsmanschappen te worden verstaan.

Alle bewegingen en verrichtingen bij het stuk moeten vaardig, rustig en langs den kortsten weg worden uitgevoerd, de dekking moet vlug verlaten worden.

De gereedschappen, bij het bedienen noodig, worden tijdig genomen en na gebruik weer op hun plaats gezet of tijdelijk ter zijde gelegd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

De wrijvende deelen aan vuurmond en affuit moeten meermalen worden geolied en de oliegaatjes steeds ruim van olie voorzien en ge, sloten zijn.

VIII. ALGEMEENE VERRICHTINGEN BIJ HET OPHOUDEN OF TIJDELIJK STAKEN VAN HET VUUR

8. Het bedienen wordt gestaakt, de vuurmond gericht en zoo noodig gesloten (1).

Bij het vuren met G., G.K. of B.P wordt het i n g e b r a c h t e projectiel verschoten; wanneer en op welke wijze dit geschiedt wordt bepaald door dengene, die de staking van het vuur heeft gelast. Geschiedt zulks niet onmiddellijk, dan worden in ieder geval de kardoes en het pijpje uitgenomen en wel het pijpje No. 1 vóór, het pijpje No. 3 ná de kardoes.

N.B. Een met G., G.K. of B.P. geladen vuurmond mag in geen geval worden vervoerd, doch moet dan eerst worden afgeschoten.

Bij het vuren met K. of Lichtkogel wordt het ingebrachte projectiel uitgenomen, nadat op de bovenaangegeven wijze het pijpje en de kardoes zijn verwijderd. (Bij 7 cM. Mr. A. wordt, alvorens het sluitstuk te openen, de pijpjeshouder uitgenomen).

(1) D. W. Z. bij het tijdelijk staken wordt het sluitstuk ingeschoven, doch de kruk niet omgedraaid om, zonder de snelheid van de bediening bij het voortzetten van het vuur te benadeelen, plaat en ring te beschermen tegen stof, zand enz.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Bij de overgebleven projectielen worden zoo noodig de ingeschroefde slagdoppen of schokbuizen vervangen door vervoerdoppen, de kurken stoppen, buisgatschroeven en veiligheidspinnen weder aangebracht, de G.K.n weder op O getempeerd en bij de St. Gn. voor 12 cM. Hw. en Mr. A. en voor 10,5 cM. L/35 de schakelaar op „veilig" gesteld.

De munitie wordt in de nissen, munitiekisten enz. geborgen of zooveel mogelijk gedekt opgesteld.

Bij vuurpauzen van eenigszins langen duur verdient het aanbeveling om een geolieden wisscher eenige malen door de ziel te halen en daarna de overtolige olie te verwijderen met een om den wisscher gewikkelde schoone lap.

Voorts worden nadere bevelen afgewacht.

IX. ALGEMEENE VERRICHTINGEN NA HET VUUR.

9. Na afloop van het vuur worden de vuurmonden onmiddellijk schoongemaakt (punt 48).

De St.C. gaat den toestand van het materiëel na, rapporteert daaromtrent aan den B.C. of S.C. en meldt dezen, wat hij aan munitie over heeft.

Gereedschappen en c.q. de richtspaak worden geborgen en bij 12 cM.Mr.A. de schoprem opgeslagen. Bij exercitiën worden de hydr.-remmen en de schopremmen afgenomen en deze laatsten uit elkander genomen. De over zijnde munitiën worden, na voor zooveel noodig weder van metaalverkapsels voorzien te zijn, in de nissen of munitiekisten geborgen, c.q. in het magazijn ingeleverd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

De vuurmonden worden op hun plaats en in hun stand gesteld, waartoe de raden en de staart der affuit op zwalpen moeten worden geplaatst en het achterstuk van den vuurmond zoo noodig moet worden onderteund door een steunhout (7 cM. Mr.A. door een steunblokje)

X. REGLEMENTAIRE BEDIENING.

a. Voltallige bediening.

10. Co.: MET .....(1) = LAADT.

De St.C. geeft de tempeering op aan No. 4.

No. 2 opent den vuurmond, plaatst bij 12 cM. Hw. en Mr. A. en bij 10.5 cM. L/35 een pijpje en schroeft bij 7 cM. Mr. A. pijpjes in de houders (2).

No 3 brengt bij 10 5 cM. L/35 den laadkoker in den vuurmond en stelt zich met den aanzetter (bij den houwitser en den Mortier van 12 cM.A. met den aanzetter en den Ht. handhamer) gereed.

No. 4 veegt het projectiel met den vaaglap af tempeert het zoo noodig, hangt den kardoeskoker aan den arm en stelt het projectiel zoo noodig gereed vóór den St. C.

Voor zooverre noodig, controleert de St.C. de tempeering, maakt het projectiel tot vuren gereed en geeft aan 12 cM. Hw. A. eenige — en aan 12 cM. Mr. A. — de grootst mogelijke declinatie.

No 4 brengt het in den vuurmond.

No. 3 zet het zoo noodig aan.

No. 4 opent den kardoeskoker en brengt een kar-

(1) Hier de soort van projectiel te noemen

(2) Deze verrichtingen geschieden alleen bij de 1e. bediening op het Co. Met ..... Laadt, zie punt 13.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

does in den vuurmond, overtuigt zich van de goede ligging ervan en zegt, nadat No. 3 bij 10.5 cM. L/35 den laadkoker heeft uitgenomen, „S l u i t".

No. 2 sluit den vuurmond en plaatst bij de mortieren van 7 cM. A. den pijpjeshouder.

No. 3 steekt bij 7 cM. L. A. de kardoes door en bergt de ruimnaald.

No. 4 vult zoo noodig opnieuw den kardoeskoker of de kardoeskist.

Terwijl de Nos. 2, 3 en 4 de lading uitvoeren, deelt de St. C. zoo noodig aan No. 1 mede, welke richtmiddelen gebruikt moeten worden en verstrekt hem de gegevens voor de richting (1)

No. 1 stelt de richtmiddelen volgens de ontvangen gegevens of slaat de voorrichtschaal neer, leest den stand der richtschaal ten opzichte van den aanwijzer hoorbaar voor den St. C. af en herhaalt dit telkens als die stand verandering ondergaat.

Onmiddellijk na de lading stelt No. 3 en zoonoodig ook No. 2 zich gereed om bij de zijdelingsche richting behulpzaam te zijn.

No 1 (bij richting met richtschalen de St.C.) geeft de zijdelingsche richting, daarna schroeft No. 1 bij gebruik van het richtvlak No. 1 den klembout los en neemt No. 2 bij 7 cM -Mr. A. het steunblokje weg.

De St. C. stelt zoo noodig het quadrant en plaatst het op den vuurmond.

(1) Bij gebruik van het quadrant alleen de gegevens voor de zijdelingsche richting, bij gebruik van rtchtschalen geen gegevens.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Tijdens of zoonoodig nà de zijdelingsche richting geeft No. 1 in vereeniging met den St. C. de hoogterichting; daarna neemt de St.C. het quadrant af.

Na de richting slaat No. 1 zoonoodig de voorrichtschaal op; No. 2 en 3 verbeteren zoonoodig den stand der wiggen.

11 C°.: MONTEERT.

No. 2 plaatst bij 7 cM. L.A. het pijpje, haakt het aftrektouw in, doch stelt zich eerst op de waarschuwing van den St.C tot aftrekken gereed, nadat op deze waarschuwing No. 1 zoo noodig den opzet (1) of het richtvlak heeft afgenomen.

12. C°.: VUUR.

No. 2. trekt het pijpje af op het commando van den St.C.; bij salvovuur op aanwijzing van den B. C.

13 Als de vuurmond stilstaat, wordt hij zoonoodig vooruit gebracht; de St.C. geeft aan 12 cM. Hw. A. eenige, en aan 12 cM. Mr. A. de grootst mogelijke declinatie; No 2 plaatst bij 7 cM Mr. A. het steunblokje onder het achterstuk.

Bij gebruik van het richtvlak No. 3 stelt de St. C. den vuurmond ongeveer waterpas, bij 7 cM. L.A. zoonoodig geholpen door No. 1, die het steunhout plaatst; in alle andere gevallen wordt de stand van den vuurmond niet veranderd, indien de elevatie minder bedraagt dan ongeveer 10 graden ($\pm$ 200‰).

(1) Behalve bij 10.5 cM L/35 en 7 cM. L. A.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

No. 2 opent den vuurmond (bij de kononnen van 7 cM. L. A. nadat No. 1 drie of vier malen het zundgat heeft doorgestroken en bij 7 cM. Mr. na het uitnemen van den pijpjeshouder) en onderzoekt het sluitstuk. Bij 12 cM. Hw. en Mr. en bij 10.5 cM. L/35 draait hij het verschoten pijpje uit- en een nieuw pijpje in, bij 7 cM. Mr. verwisselt hij het verschoten pijpje in den houder. No. 1 onderzoekt de ligplaats voor de sluitwig, verwijdert de overblijfselen van de lading en plaatst den opzet of het richtvlak.

14. Om opnieuw te laden wordt na het afvuren het C° : „Laadt" van den St.C. afgewacht. Om meer dan eene lading achtereen te verrichten, kan de St C. commandeeren :

C°: MET . . . = n MAAL LADEN, of

C° : MET . . . = DOORLOOPEND LADEN.

15. Om het vuur te staken wordt gecommandeerd :

C° : HOUDT OP = VUUR.

Het vuur wordt gestaakt, de vuurmond gesloten, nadere bevelen worden afgewacht.

16. Om het vuur te heropenen, wordt gecommandeerd :

C°.: OPENT = VUUR.

Het bedienen wordt voortgezet.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

OPMERKING.

17. Indien, zooals bij een voortgezet vuur of snelvuur, de mogelijkheid dat de gegevens voor de richting zullen veranderen, is uitgesloten, dan worden onmiddellijk na afloop van de richting de richtmiddelen afgenomen De St.C. doet tijdig het „C°.: M o n t e e r t" zoodat zoo spoedig mogelijk na de richting kan worden afgevuurd.

De St.C. en alle bedieningsmanschappen moeten zoodanig samenwerken, dat na afloop van de richting No. 2 dadelijk klaar kan staan om af te vuren en dat bij gebruik van wiggen de stand hiervan dan niet meer behoeft veranderd te worden.

b. N i e t v o l t a l l i g e b e d i e n i n g.

18 Bij 4 man (1) worden de verrichtingen van No. 4 vereenigd met die van No. 3; bij 3 man (1) bovendien van St.C. met die van No. 1; bij 2 man (1) worden de verrichtengen van No. 2, 3 en 4 door één man vervuld.

---

(1) De stukscommandant inbegrepen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

IIe AFDEELING.

I. UITVOERING VAN ENKELE VERRICHTINGEN, WELKE VOOR HET VUUR MOETEN GESCHIEDEN.

19. Neerslaan van de opgeslagen schoprem van 12 cM. Mr. A.

De staart der affuit wordt gelicht en vervolgens de sluitbout uitgetrokken. De hierdoor neervallende schop wordt naar achteren gehaald en de staart er op gestreken, waarbij men zorgt, dat de stootwig op de schop steunt tegen den achterkant van den kop van den rembout en dat de gaten in de armen overeenkomen met den koker voor den sluitbout. Daarop wordt deze laatste weder ingestoken, gedraaid en door de ketting met spie bevestigd.

20. Nazien van de hydraulische rem bij 10.5 cM. L/35 en bij 12 cM. Hw. A. en van de kleminrichting bij 10.5 cM. L/35

Bij een vuurmond op radaffuit op bedding met hydraulische rem overtuigt de St. C. zich zooveel mogelijk:

1e. dat de cylinder der beddingrem geheel gevuld is;

2e. dat de sluitdop en de pakkingbusmof zoo vast mogelijk zijn aangedraaid;

PERPUSTAKAAN NASIONAL

3e dat de zuigerstang der beddingrem is gereinigd en met vet is ingesmeerd;
4e. dat de remcylinders der bovenaffuit gevuld zijn;
5e. dat de kleminrichting van het toestel voor de hoogterichting goed geregeld is.

Om de punten 1e t/m 3e te onderzoeken en zoo noodig behoorlijk te doen geschieden, wordt de affuit achteruit en vooruit gebracht.

De punten 4 en 5 gelden mede voor een vuurmond op draaiaffuit.

21. Regeling van de kleminrichting der schoprem bij 7 cM. L. A. en 12 cM. Hw. A.

a. bij 12 cM Hw. A.

De remdrukschroef wordt met de hand zoo vast mogelijk aangedraaid, daarna wordt de stelmoer zoodanig gesteld, dat de verdeeling 0 tegenover of iets rechts van de streep op den voorkant van de tap met moer voor de remdrukschroef komt en de afstand tusschen tap en stelmoer ongeveer 2 mM. bedraagt.

Zoo noodig wordt nu de remdrukschroef met den schroefsleutel aangedraaid, totdat de verdeeling 0 en de vermelde streep juist overeenkomen.

De remdrukschroef staat dan in haar normalen stand.

Hoe ver men de remdrukschroef moet aandraaien om terugloop en weder vooruitbrengen

PERPUSTAKAAN NASIONAL

van den vuurmond gelijk te maken, hangt af van den bodem waarin de schop steun vindt, en van de sterkte van de remdrukveeren.

Bij lossen grond is $^1/_8$ omdraaiing van de remdrukschroef (vaster) voldoende; bij middelsoort grond wordt $^2/_8$ a $^3/_8$, bij vasten grond $^4/_8$ omdraaiing vereischt

Voor het eerste schot draait men als regel de remdrukschroef $^2/_8$ aan en wacht dan een 3-tal schoten af, totdat de schop zich voldoende heeft ingegraven

Bij de eerste schoten brengt de rem het stuk meestal te ver vooruit; zulks moet geen aanleiding geven tot aanhalen van de remdrukschroef; eerst na eenige schoten kan men tot regelen overgaan en de remdrukschroef zoonoodig verder aandraaien, d.i. meer klemming geven, als de affuit te ver wordt vooruit gebracht, minder klemming wanneer het in batterij loopen niet voldoende is.

Zoo noodig plaatst men stopwiggen vóór de raden.

Het met een schok in batterij loopen moet worden vermeden, aangezien de rem daaronder lijdt.

Na het vuren en na de exercitie wordt de remdrukschroef weder op 0 gesteld.

b. bij 7 c M. L. A.

De remdrukschroef wordt met de hand zoo vast mogelijk aangedraaid.

Daarna wordt de Mg. steldop zoodanig gesteld, dat de verdeeling 0 tegenover of iets rechts

PERPUSTAKAAN NASIONAL

van de streep op den voorkant van den tap van het rembed komt. Hiertoe worden de schroefjes van den steldop los-, en na het stellen van den dop weder vastgedraaid.

Daarna wordt de remdrukschroef met den schroefsleutel aangedraaid, totdat de palring voor de eerste maal inspringt.

De remdrukschroef staat dan in haar normalen stand.

Hoe ver men de remdrukschroef moet aandraaien om terugloop en weder vooruitbrengen van den vuurmond gelijk te maken, hangt weder af van den bodem, waarin de schop steun vindt, en van de sterkte van de remdrukveeren.

Bij een goede werking van de remdrukveeren is in den regel bij lossen grond één omdraaiing van de remdrukschroef (vaster) tot aan de verdeeling 2 voldoende; bij middelsoort grond wordt de stand op verdeeling 3, bij vasten grond op verdeeling 4 vereischt.

Voor het eerste schot draait men als regel de remdrukschroef aan tot de verdeeling 3 en wacht dan een drietal schoten af, totdat de schop zich voldoende heeft ingegraven.

Overigens als sub *a*; vóór de raden worden echter geen stopwiggen geplaatst en vóór het losdraaien van de remdrukschroef wordt eerst de palring neergedrukt (1).

(1) Het breken van de schopremveeren is geen reden tot verwisseling, zoolang de affuit nog behoorlijk terug- en weder in batterij loopt, ook al is de terugloop kleiner dan onder normale omstandigheden. Moet een gebroken veer worden gespannen, dan plaatst men de deelen zoo mogelijk met de gesloten uiteinden tegen elkaar.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

22. Regelen van het sluitstuk (1).

Het regelen van het sluitstuk bestaat in het aanbrengen van zooveel regelingsplaten achter de afsluitplaat, dat een behoorlijke aansluiting tusschen plaat en ring wordt verkregen. Dit is het geval:

bij de houwitsers van 12 cM. A. en de kanonnen van 10.5 cM. L/35, wanneer bij zoo ver mogelijk (zonder veel kracht) doorgedraaide kruk nog een kleine afstand tusschen de sluitstukdekplaat en de kraag van de sluitschroefbus overblijft;

bij de overige vuurmonden, wanneer men de kruk met een weinig krachtsinspanning bijna 180° kan doordaaien, terwijl dan nog een kleine afstand tusschen de sluitstukdekplaat en den vuurmond overblijft. Bij de kanonnen van 7 cM L. A. kan dan tevens de pal overgelegd en bij de mortieren van 12 cM. A en 7 cM. A. de kruk afgenomen worden.

Het inbrengen van het sluitstuk moet zonder veel krachtsinspanning kunnen geschieden (ook bij een nieuw ingezetten afsluitring), zoodat slechts zeer zelden het gebruik van den aanzetter als hefboom of van den verlengkoker daarbij noodzakelijk mag zijn.

Als het sluitstuk goed geregeld is, onthoudt men, hoever de kruk of de hefboom doorgedraaid is.

---

(1) Moet zooveel mogelijk onder toezicht van een officier geschieden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Gemakschalve wordt de afsluitplaatschroef bij de mortieren eerst na het regelen van het sluitstuk aangebracht.

23. Verwisselen van den afsluitring (1).

Het verwisselen van den afsluitring gaat steeds gepaard met het verwisselen van de afsluitplaat tegen een andere, die dezelfde letter draagt als de nieuwe ring.

Bij het verwisselen van den afsluitring wordt de vuurmond waterpas gesteld en de ligplaats voor de sluitwig met lappen belegd.

Het uitnemen van den afsluitring geschiedt met den uitnemer, waarbij men zorgen moet de kamer niet te beschadigen en den ring bij het uitvallen op te vangen.

Om een nieuwen afsluitring (2) te plaatsen handelt men als volgt:

De ligtplaats en het ronde oppervlak van den ring worden gereinigd, tot zij volkomen glad zijn en daarna met een weinig machineolie bestreken. Vervolgens wordt de ring zoodanig geplaatst, dat de daarin aangebrachte vijlstreek overeenkomt met het kornnagelgat, dat zich rechts in het voorvlak van de ligplaats voor de

(1) Moet zooveel mogelijk onder toezicht van een officier geschieden.

(2) Alleen ringen en platen worden gebezigd, die op de plaatsen van afsluiting volkomen gaaf zijn; geen braam, in deuking, roestvlek of vuil mag zich daar bevinden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

sluitwig bevindt. De afsluitring behoort daarna van zelf te blijven zitten en overal even ver buiten zijn ligplaats uit te steken; hem los inzetten en bevestigen in zijn ligplaats met behulp van het sluitstuk mag volstrekt niet geschieden. Bij werkdadig vuren moeten, na het plaatsen van den ring, de platte gasafsluitende vlakken van plaat en ring ruim met machineolie worden ingesmeerd.

De ring wordt door een andere vervangen, indien hij niet minstens 1 mM. buiten het voorvlak van de ligplaats voor de sluitwig uitsteekt. Blijft de ring los in zijn ligplaaats, dan wordt hij uit den vuurmond genomen, de lading ingebracht, de ring opnieuw geplaatst, na het ronde oppervlak met machineolie besmeerd te hebben, en de vuurmond gesloten; na eenige schoten zit de ring dan meestal vast en werkt hij goed.

Kan men ook op deze wijze het gebrek niet verhelpen, dan klemt vermoedelijk de voorkant van den ring te veel in de ligplaats en moet hij ook door een anderen worden vervangen.

24. Verwisselen van de afsluitplaat (1).

Het verwisselen van de afsluitplaat gaat steeds gepaard met het verwisselen van den afsluitring tegen een anderen, die dezelfde letter draagt als de nieuwe plaat

---

(1) Als noot (1) op blz 34.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

De stuitingsschroef wordt losgedraaid en het sluitstuk zooveel noodig teruggetrokken of geheel uitgenomen, waarna de afsluitplaat kan worden uitgenomen.

Om een nieuwe afsluitplaat[1]) in het sluitstuk te plaatsen, maakt men de ligplaats van de afsluitplaat goed schoon en legt de vooraf schoongemaakte plaat, nadat de afsluitende platte rand met een weinig machineolie is bestreken, in de ligplaats.

Bij 7 cM. L. A wordt de zundgattap eerst losgedraaid, nadat het sluitsuk geopend is.

Bij kanonnen van 7 cM. L. A. welke van een mof zijn voorzien, wordt vóór het plaatsen van de afsluitplaat, de extra regelingsplaat ingebracht.

De plaat mag bij het inbrengen van het sluitstuk niet voorover vallen of schommalen; mocht dit plaats hebben, dan is het dikwerf te verhelpen door het gat in den achterkant der plaat een weinig dicht te hameren (2). Bij de mortieren wordt een en ander belet door de afsluitplaatschoef, die de plaat met de sluitwig verbindt.

Het sluistuk wordt daarna voorzichtig vooruit gebracht, tegen den afsluitring gedrukt, vervolgens even teruggetrokken om zich van den goeden stand van ring en plaat te overtuigen en daarna geheel ingebracht. Alvorens echter de kruk om te draaien, wordt bij 7 cM. L. A. de zundgattap voover ingedraaid, dat de onder-

(1) Als noot (2) op blz. 34.

(2) Helpt dit niet, dan moet het sluitstuk hersteld worden nieuwe stift).

zijde van den kop recht naar achteren komt en het daarop getrokken lijntje overeenkomt met de verticale lijn op het achtervlak van het kanon. (Daardoor wordt voldoende gasafsluiting verkregen tusschen zundgatafsluitring en zundgattap). Zie overigens omtrent het sluiten punt 38.

Bij 12 cM. Mr. A. moet, zoo het sluitstuk geheel is uitgenomen, bij het weder inbrengen de geleipin worden ingedrukt.

Na het inbrengen van het sluitstuk wordt de stuitingsschroef eerst geheel in- en daarna, behalve bij 7 cM. Mr. A. een slag terug gedraaid.

25. Het verwisselen van den Zundgatafsluitring bij 7 cM. L. A. (1)

De zundgatafsluitring mag alleen verwisseld worden bij belangrijke uitbrandingen of indien hij in zijn ligplaats waggelt.

Het uitnemen geschiedt door middel van den uitnemer No 3 zoo noodig met behulp van den schroefsleutel tot 7 cM. A. No. 1.

Het plaatsen van een nieuwen zundgatafsluitring geschiedt als volgt:

Nadat de ring en zijn ligplaats goed schoongemaakt en met machineolie ingesmeerd zijn, wordt de ring met den scherpen kant naar onder in de ligplaats gebracht en met den vinger of met lichte slagen van een houten voorwerp goed aangedrukt. Het sluitsuk wordt hierop gedeeltelijk ingebracht, de zundgattap op de voorge-

(1) Als noot (1) op blz. 34.

schreven wijze ingeschroefd en het sluitstuk verder gesloten. Hierbij wordt de zundgatafsluitring door den zundgattap geleidelijk aangedrukt.

Waggelt ook de nieuwe ring in zijn ligplaats of past hij niet nauwkeurig, dan moet het met een anderen ring beproefd wôrden.

26 Openen van den vuurmond.

Bij de houwitsers en mortieren van 12 cM. A. en bij de kanonnen van 10.5 cM. L/35 wordt, alvorens den vuurmond te openen, de trekker van het pijtje kromgebogen in de uitholling van het sluitstuk, zoodanig dat hij niet meer buiten het achtervlak van het sluitstuk uitsteekt.

Bij het openen van den vuurmond moet No. 2 bij alle vuurmonden de kruk linksom draaien.

Bij de kanonnen van 7 cM, L. A. wordt eerst zoonoodig de pal achterovergelegd (1), terwijl bij de mortieren van 12 cM. A. en 7 cM. A. en zoonoodig ook bij de kanonnen van 10.5 cM. L/35 op radaffuit de sluitstukkruk wordt geplaatst. Hierbij wordt aan eerstgenoemde mortieren een zoo groot mogelijke declinatie gegeven en onder het achterstuk van laatstgenoemde mortieren het steunblokje geplaatst, waartoe zij aan de monding worden gedompt.

De verlengkoker of de aanzetter mag alleen met toestemmiag van den St. C. als hefboom worden gebezigd.

Het sluitsuk wordt zoover mogelijk uitgetrokken. (Bij 10.5 cM. L/35, totdat de ketting ge-

(1) Alleen vóór het eerste schot.

strekt is. Aangezien de haak der ketting gemakkelijk loslaat, moet hij steeds van een touwomwoeling voorzien zijn).

Bij geopend sluitstuk mag niet aan de kruk worden gedraaid, daar dit oorzaak kan zijn van onvolkomen sluiten, en daardoor van ongelukken of van beschadigingen.

II. UITVOERING VAN ENKELE VERRICHTINGEN WELKE BIJ HET VUUR MOETEN GESCHIEDEN.

A. VERRICHTINGEN BIJ HET LADEN (1).

27. Plaatsen van een pijpje No. 3.

a. Bij 12 cM Hw. en Mr. A. en bij 10.5 cM. L/35.

Bevindt zich in het zundgat een ledige huls, zoo wordt deze na het openen van het sluitstuk met den pijpjesomslag uitgedraaid; vervolgens wordt een nieuw pijpje met den pijpjes-omslag zoo vast mogelijk in het zundgat geschroefd, waarbij men zorgt, dat de trekker niet buiten het achtervlak der wig uitsteekt.

b. Bij 7 cM. Mr. A.

No. 2 neemt den pijpjeshouder uit door dezen een kwart slag naar links te draaien, legt hem

(1) Bij het inbrengen van het projectiel, het terugtrekken van den aanzetter en het vooruitbrengen van de wig moet men toezien, dat geen buskruitslijm tusschen de plaat en den ring valt, daar beide daardoor indrukken kunnen krijgen en zoodoende gasontsnapping kan ontstaan.

Bij het begin van het vuren is de plaat koud en laat het buskruitslijm spoedig los; na eenige schoten bestaat hiervoor minder gevaar.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

achter zich op den vaaglap en opent den vuurmond. Daarna schroeft hij, na de vleugels van den pijpjeshouder neergeslagen te hebben, de ledige huls uit den houder, door de huls eerst met behulp van den pijpjesomslag los te maken en daara met de hand uit te draaien, draait een nieuw pijpje eerst met de hand en daarna met den pijpjesomslag zoo vast mogelijk in den pijpjeshouder, buigt den trekker van het pijpje op en legt den houder achter zich op den vaaglap. Na het sluiten van den vuurmond brengt hij een gevulden houder recht van achteren naar voren in het sluitstuk en draait hem daarna een kwart slag naar rechts om.

N.B. De tweede pijpjeshouder behoort steeds gereed te liggen.

28. Inbrengen van den laadkoker

No. 3 brengt den laadkoker in den vuurmond en doet de vleugels in de steunen rusten.

29. Onderzoek van het sluitstuk en van de ligplaats voor de sluitwig.

No. 2 onderzoekt of afsluitplaat en voorkant van het sluitstuk, en No. 1 onderzoekt of afsluitring en ligplaats voor de sluitwig beschadigd zijn. No. 1 en 2 gaan na of zich kenmerken van gasontsnapping dan wel uitbrandingen vertoonen (zie punt 30). In het bevestigend geval rapporteeren zij dit aan den St.C.

Afhankelijk van de omstandigheden worden of door No. 1 de afsluitingsvlakken van plaat

en ring schoongemaakt en met olie ingesmeerd of de beschadigde deelen worden verwisseld.

30. Maatregelen te nemen bij gasontsnapping en bij uitbrandingen.

a. Bij gasontsnapping

Deze kan zich voordoen bij verschillende onderdeelen van den vuurmond.

1. Tusschen afsluitplaat en afsluitring.

Gasontsnapping is hierbij zichtbaar door den aanslag van buskruitslijm op den afsluitring, den rand der afsluitplaat en op het metaal rondom plaat en ring.

De oorzaak kan zijn gelegen in:

1e. onvoldoende regeling van het sluitstuk, zoodat geen goede aansluiting bestaat tusschen plaat en ring;

2e. beschadiging of verwringing van plaat of ring.

Daar het gedurende het vuur niet wenschelijk is den afsluitring, indien hij door het schieten is vastgezet, uit zijn ligplaats te nemen, moet steeds in de eerste plaats worden nagegaan of de gasontsnapping te wijten is aan de ad 1 genoemde oorzaak. Bij dit onderzoek wordt tevens nagegaan of de afsluitplaat nog in goeden staat verkeert.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

2. Tusschen de afsluitplaat en de sluitwig (bij 12 cM. Hw. en Mr. A. en bij 10.5 cM. L/35).

Zoo hiertoe in een vuurpauze gelegenheid bestaat, moet worden nagegaan, of bij de bovengenoemde vuurmonden gasontsnapping heeft plaats gehad tusschen de afsluitplaat en de sluitwig. Deze zou een gevolg kunnen zijn van te geringe lengte van den zundgattap, zoodat diens voorvlak niet gelijk komt met het voorvlak van de sluitwig.

3. Tusschen den zundgattap en den zundgatafsluitring (bij 7 cM. L.A.).

Gasontsnapping is hierbij zichtbaar door den aanslag van buskruitslijm rondom de ligplaats van den zundgatafsluitring. Bij geringe gasontsnapping kan men den ring nog geruimen tijd gebruiken, zoo men slechts na elk schot de gleuf op het oppervlak der sluitwig met een weinig machineolie insmeert, om het verharden van het buskruitslijm te voorkomen. Indien het gebrek grooter wordt moet de zundgatafsluitring verwisseld worden (1).

4. Tusschen het pijpje No. 3 en den zundgattap.

Ontstaat gasontsnapping tusschen het pijpje en den zundgattap, dan tracht men het gebrek weg te nemen door reiniging van het zundgat

(1) Blijft ook daarna zich gasontsnapping vertoonen, zoo moet zijn ligplaats hersteld worden.

en vooral van de borst, die den overgang tusschen de beide nauwste doorboringen van den zundgattap vormt en waartegen het pijpje aansluit. Gelukt, dit niet, dan moet de zundgattap verwisseld worden hetgeen op de volgende wijze geschiedt:

Tot het uitnemen van den tap wordt het sluitstuk op een der zijvlakken gelegd, de uitnemer No. 4 met het cylindrische gedeelte tegen de achterzijde van den tap geplaatst en deze door zachte slagen met een Ht. voorwerp op het wigvormige gedeelte van den uitnemer uitgedreven.

Tot het plaatsen van een zundgattap legt men het sluitstuk met het voorvlak bovenwaarts, reinigt tap en ligplaats geheel, besmeert daarna beide met olie, en brengt dan den tap met de hand zoover mogelijk in zijn ligplaats, hierbij zorgende, dat de nok van den tap komt tegenover de insnijding in de ligplaats.

Vervolgens wordt de uitnemer met het cylindrische gedeelte op den tap geplaatst, waarna, door met een Ht voorwerp zacht op het wigvormige gedeelte van den uitnemer te kloppen, de tap geheel wordt ingedreven.

b. Bij uitbrandingen.

Ontstaan er in de afsluitende platte deelen van plaat en ring uitbrandingen, hoe gering ook, bijv. ternauwernood voelbare indrukken of vlekken, dan moeten plaat en ring verwisseld wor-

den [1]). Men mag hiermede, althans bij oefeningen, niet wachten, tot de indrukken dieper zijn geworden.

In zeer dringende gevallen echter kan men dit desnoods uitstellen tot de uitbranding de buitenste groef van den ring heeft bereikt. Na het eindigen van het vuur moet de verwisseling echter in elk geval plaats hebben.

Tot het voorkomen van uitbrandingen moeten de aanrakingsvlakken van plaat en ring zorgvuldig schoongemaakt en met machineolie ingesmeerd worden.

31. Onderzoek van het projectiel.

Aan de Kr. banden der granaten, granaatkartetsen en brandprojectielen en aan de verhooging van de kartetsen mogen zich geen bramen bevinden. Deze moeten dus vóór het inbrengen van het projectiel met een vijl worden weggenomen.

32. Tempeeren

No. 4 tempeert de buis met de hand (indien zulks te moeilijk gaat bij 10.5 cM. L/35 met den tempeersleutel) en draait. behalve bij 10,5 cM. L/35, den sluitdop of opsluitring zoo vast mogelijk aan met den tempeersleutel.

N.B. Teneinde zoo snel mogelijk met het laden aan te kunnen vangen, dient No. 4 steeds acht te slaan op het tempeering-

[1]) Deze deelen moeten zoo spoedig mogelijk op een vlakplaat door slijpen met amaril en olie effen worden gemaakt. De voorwerpen moeten draaiende worden geslepen om het afslijpen gelijkmatig te doen zijn.

commando van den B.C., om nog voor het commando van den St.C. reeds met het tempeeren te beginnen.

33. Gereedmaken van lichtkogels.

No. 4 trekt de verkapsels af; bij de blikken verkapsels geschiedt dit door de priemruimnaald door het oog te steken en deze met haar oog op den bodem rustende als hefboom te bezigen.
N.B. Bij lichtkogels van het vroeger model snijdt hij de gezwinde lont door, zoodat de einden daarvan vrij afhangen.

34. Dragen en voor den St.C. gereedstellen van het projectiel.

Kartetsen worden steeds gedragen aan het handvat, zoo zij hiervan zijn voorzien.
Overigens worden de projectielen gedragen midden voor het lijf, met de rechterhand onder den bodem en met de linkerhand aan den kop van het projectiel (bij granaatkartetsen en brandprojectielen de tempeerstreep naar boven gekeerd).

35. Tot vuren gereed maken van de projectielen.

Bij gewone granaten, uitgezonderd die van 12 cM. Hw. en Mr. A., verwisselt de St.C. den vervoerdop met den slagdop en draait dezen met de hand (bij 10.5 cM L/35 met den slagdopsleutel) zoo vast mogelijk aan. Bij 12 cM. Hw. en Mr. A. verwisselt de St.C. de buisgatschroef met de schokbuis en draait deze met den tempeersleutel zoo vast mogelijk aan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Bij de stalen granaten van 12 cM. Hw. en Mr. A en van 10,5 cM. L/35 stelt de St. C. vóór het inbrengen van het projctiel de veer van den schakelaar in den bevolen stand.

Bij de granaat kartetsen en brand-projectielen controleert de St. C. de tempeering.

Bij 12 cM. Hw. en Mr. A. neemt hij den kurken stop af en draait den slagdop, na de beide veiligheidspinnen te hebben uitgetrokken, met de hand zoo vast mogelijk aan.

Bij de kanonnen van 7 cM L. A. trekt de St.C. de veiligheidspin uit.

De St.C. houdt aanteekening van de tempeering.

Vóór het opdraaien van slagdoppen tot schokbuizen zal hij nagaan, of de vervoerdop niet in aanraking is geweest met de punt van de naald en of de buis in orde is. Dit laatste onderzoekt hij ook vóór het plaatsen van de schokbuis voor de houwitsers en mortieren van 12 cM. A. Is een indruk op de vervoerdop zichtbaar of de buis niet in orde, dan mag deze niet worden gebezigd.

36. Inbrengen en aanzetten van het projectiel.

Het projectiel wordt met den bodem of het handvat naar achteren geheel in den vuurmond geschoven en zoo noodig met de hand tegengehouden, totdat de aanzetter er tegenaan is gebracht. Vervolgens wordt het projectiel door No. 3 met den aanzetter naar voren gebracht;

PERPUSTAKAAN NASIONAL

dit geschiedt met kracht, voor zoover hieronder niet anders voorgeschreven.

Bij de kanonnen van 7 cM L.A wordt hierbij de stang van den aanzetter tegen het projectiel geplaatst.

Bij den Hw. en Mr. van 12 cM. A. wordt het projectiel op de gewone wijze met kracht aangezet en vervolgens een drietal forsche slagen met den Ht. handhamer gegeven op den tegen het projectiel geplaatsten aanzetter.

De kartetsen en lichtkogels worden steeds behoedzaam ingebracht, eerstgenoemde totdat zij stuiten.

Het aanzetten van het projetiel en het terugtrekken van den aanzetter moeten geschieden in de richting van de as der ziel, daar de afsluitring anders kan worden losgestooten (1).

37. Inbrengen van de kardoes.

No. 4 neemt uit den kardoeskoker, welke, gedragen aan de arm, tegelijkertijd met het projectiel wordt medegenomen, een kardoes, brengt deze zoover in de kamer tot de achterkant gelijk komt met dien van den afsluitring en zegt daarna „Sluit"

Bij 7 cM Mr. A. wordt de kardoes met het rotankruis naar voren gekeerd ingebracht.

---

(1) Het niet behoorlijk in de richting van de zielas houden van den aanzetter en het niet krachtig genoeg aanzetten van het projectiel heeft tengevolge, dat het projectiel met den Kr. (achtersten Kr.) band niet tegen de velden stuit. De schok, dien het projectiel bij het afgaan van het schot ondervindt, kan alsdan oorzaak worden van ontijdige springers in of kort vóór den vuurmond.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Bij 10,5 cM. L/35 maakt hij zoo noodig gebruik van den aanzetter.

Bij alle vuurmonden zorgt hij, dat de ontstekingslading van de kardoes tegenover het zundgat komt, waartoe bij alle kardoezen van 12 cM. Mr. A. het merk steeds naar voren gekeerd moet zijn en bij de kardoezen Nos. 5 t/m 10 van 12 cM. Mr. A. het latje tegen den projectielbodem moet steunen.

Bij het gebruik van pijpjes No 1 wordt de kardoes, na het sluiten, met de ruimnaald doorgestoken.

De kardoes mag eerst uit den koker genomen worden even vóór het oogenblik, dat ze binnen den vuurmond wordt gebracht. De kardoeskoker blijft dus tot zoolang gesloten.

Bij de mortieren van 7 cM A. en van 12 cM A. draagt hij zorg, dat in den kardoeskoker steeds kardoezen aanwezig zijn; bij de overige vuurmonden wordt zoo spoedig mogelijk een nieuwe kardoes in den koker gebracht, terwijl bij 10.5 cM. L/35 de kardoeskist steeds tijdig wordt gevuld.

38. Sluiten van den vuurmond.

Op het zeggen: „Sluit" wordt het sluitstuk zoover mogelijk in den vuurmond geschoven; bij alle vuurmonden wordt de kruk daarna rechtsom gedraaid, waarbij vooral moet worden toegezien, dat bij sluitstukken met sluitschroef, voorzien van sluitschroefbus, de pin van deze

laatste dadelijk met de kruk mededraait (1). Bij gesloten sluitstuk moeten al de schroefdraden der sluitschroef in de moerdraden van den vuurmond vatten en moeten bij 12 cM. Hw. A. en 10 5 cM L/35 al de ringen van de sluitschroefbus binnen den vuurmond liggen. Ter voorkoming van beschadiging moet het sluitstuk met niet meer kracht dan noodig is in den vuurmond worden gebracht.

Bij de mortieren wordt na het sluiten de sluitstukkruk afgenomen. Bij 10,5 cM. L/35 op radaffuit wordt de sluitstukkruk afgenomen, indien de te geven elevatie meer dan $8^1/_2{}^0$ bedraagt.

B. VERRICHTINGEN BIJ HET RICHTEN (2)

39. Opteekenen van gegevens.

Alle van den S.C. of B.C. ontvangen gegevens omtrent de richting worden door den St.C. nauwkeurig opgeteekend, zonder dat daardoor echter de bediening vertraagd mag worden.

40. Wijze van richten bij kartetsvuur, bij vuren met vooraf getempeerde granaatkartetsen en bij granaatkartetsen in kartetsstelling

Hierbij wordt uitsluitend met opzet gericht; No. 1 geeft de hoogterichting, No. 3 (zoo noodig

(1) Indien de pin niet mededraait, moet getracht worden dit met de hand te bewerkstellingen. Gelukt dit eveneens niet, dan wordt de kruk afgenomen en als hefboom gebruikt, waartoe de uitholling, welke zich bevindt in een der uiteinden, over de pin wordt geschoven.

(2) Zie hieromtrent het Voorschrift Artilleriedienst Vestingartillerie.

No. 2 en 3), zelfstandig op het gezicht, de zijdelingsche richting.

41 Verschuiven van den staart of van het achtereinde van het mortierblok.

Bij de zijdelingsche richting doet No. 1 (bij gebruik van richtschalen de St.C.) den staart van de affuit of het achtereinde van het mortierblok verschuiven door Nos. 2 en 3 (zoonoodig No. 3 alleen) op de aanwijzingen „Links" („Rechts"), „Een weinig links" („Een weinig rechts"), Hij zegt „Halt", indien de vuurmond in de richting is.

No. 2 en 3 moeten op de aanwijzing „Een weinig links" („Rechts") trachten, het verschuiven van den staart of van het achtereinde van het mortierblok zoo geleidelijk mogelijk en zonder schokken uit te voeren, zoodat het niet noodig moet zijn, dat de staart of het achtereinde van het mortierblok weder in tegengestelde richting moet worden verschoven.

42 Los en vastdraaien van den klemring bij 12 cM. Hw. en Mr., A.

De St.C grijpt het stelrad van het richttoestel, na den klemring te hebben losgedraaid, en brengt het achterstuk van den vuurmond hooger of lager volgens de aanwijzingen van den richter. Na volbrachte richting draait hij den klemring weder vast, terwijl hij met de eene hand het stelrad vasthoudt.

43. Verbeteren van den stand der wiggen (1)

De wiggen tot affuiten worden door de hulprichters in het verlengde der raden en met den voorkant zooveer achter het steunpunt der raden gelegd, dat de vuurmonden na het schot met niet te veel kracht in batterij terugloopen.

Het is hiertoe aan te bevelen om bij den aanvang van het vuur met granaten en granaatkartetsen en gewone lading de wiggen bij de houwitsers van 12 cM. A. tegen den radband te plaatsen.

Bij 10.5 cM. L/35 op radaffuit wordt de linkerwig zoo dicht mogelijk tegen het rad, de rechter op 0.40 M. achter het steunpunt van het rad geplaatst. Het achteruitschuiven der wiggen wordt bij dezen vuurmond voorkomen, door daarachter een flinken spijker in de bedding te slaan.

De plaats van de wiggen achter de steunpunten der raden is overigens afhankelijk van den toestand der bedding, de gladheid der wiggen, de grootte der lading: bij de eerste schoten moet daarom de juiste afstand achter de raden

(1) In beginsel is aangenomen, dat 10.5 cM. L/35 op radaffuit steeds gebruikt wordt op een Hw. bedding met daarbij behoorende hydraulische rem en wiggen. De bedding moet daarbij verlengd worden met een djatihouten plank van ongeveer 3 d.M. breedte, welke wordt vastgezet met acht piketten (twee aan de uiteinden, zes tegen den achterkant). Bij bedding zonder rem moet vóór en achter een stootbalk worden aangebracht en moet achter elk rad een stel van twee aan elkaar bevestigde wiggen worden gebruikt.

bepaald worden en op de bedding met een krijtstreep worden aangegeven.

Het verdient aanbeveling om de wig, geplaatst aan de zijde van de bedding tegenovergesteld aan die, waarheen de vuurmond zich verplaatst, tijdelijk iets terug te trekken.

Bij natte beddingen kan de terugloop beperkt worden door het strooien van zand achter den staart der affuit of op de wiggen.

C. VERRICHTINGEN BIJ HET MONTEEREN.

44. Plaatsen van een pijpje No. 1.

No. 2 plaatst het pijpje, met den trekker naar de linkerzijde, zoo diep mogelijk in het zungat. Zoo mogelijk zijn vóór het vuren de Djatieeren pijpjes passend gemaakt.

Inhaken van het aftrektouw.

No. 2 haakt den haak van het aftrektouw, na bij pijpjes No. 3 den trekker geheel opgebogen te hebben, in het oog van den trekker, laat het aftrektouw afhangen tusschen de zijwangen van de affuit of legt het neder en wacht geknield de waarschuwing af om zich tot aftrekken gereed te houden.

D. VERRICHTINGEN BIJ HET AFVUREN.

45 Houding van den aftrekker tot afvuren gereed(1).

No. 2 neemt den knevel in de volle rechterhand

(1) Bij 10,5 M. L/35 op draai-affuit kan het aftrektouw door een verkortingslus ingekort worden.

en plaatst zich, zoodra niemand zich meer bij het stuk bevindt, front makende naar voren, geknield en met gestrekte arm zoover achter en zijdelings (bij de kanonnen van 7 cM. L. A. zijdelings) van het stuk, dat het aftrektouw gestrekt is en vrij blijft van den linkersteun of kruk; de hand ter hoogte van den schouder, bij de mortieren van 7 cM. A. de hand zoo dicht mogelijk bij den grond.

46. Het afvuren.

No. 2 doet, na zich overtuigd te hebben, dat niemand achter den vuurmond staat en dat er geen munitie in de nabijheid ongedekt is, door een krachtingen ruk naar zich toe (bij 7 cM. Mr. A. met de hand langs den grond en in de richting van de lengteas van den vuurmond) het pijpje ontbranden, hangt het aftrektouw om of laat het los.

Wanneer een pijpje weigert of vuur heeft gevat zonder de lading te ontsteken, telt de St. C., met het oog op het lange nabranden van rookzwak buskruit, in de tijdmaat van den gewonen pas tot 75, alvorens den vuurmond te naderen. Het pijpje wordt dan behoedzaam uit het zundgat verwijderd, bij 7 cM. Mr. A. de pijpjeshouder uitgenomen. Men tracht de oorzaak der weigering op te sporen en te verhelpen en monteert opnieuw.

47. Plaatsen van het richtvlak.

Bij 12 cM. Mr. A. plaatst No. 1 het richtvlak steeds zoodanig, dat indien aan den vuurmond na

het laden elevatie wordt gegeven ten einde zijdelings te kunnen richten, (zoonoodig zooveel elevatie dat het richten niet door de raden belemmerd wordt) het richtvlak horizontaal komt.

Zoonoodig worden bij 12 cM Mr. A. de vizierkorrels uitgenomen.

III. UITVOERING VAN ENKELE VERRICHTINGEN WELKE NA HET VUREN MOETEN GESCHIEDEN.

48. Het schoonmaken der vuurmonden na het vuren.

Tijdens een vuurpauze van langeren duur wordt de ziel ruim met machineolie ingesmeerd; het sluitstuk en de afsluitring (bij 7 cM. L. A. ook de St. zundgattap) worden, evenals hun ligplaatsen, steeds onmiddellijk schoongemaakt.

Nadat de ziel eenige uren ingesmeerd is gebleven, waardoor het buskruitslijm is opgelost, wordt het kanon uitgewasschen en opnieuw geolied.

Voor het uitwasschen wordt zoet water of z.n. warm zeepsop ($^1/_2$ K.G. gele zeep op 1 emmer water) gebruikt. Aan den vuurmond wordt eenige elevatie gegeven, het sluitstuk en het zundgat worden gesloten en een gedeelte van het water door de mônding in de ziel gegoten. Vervolgens wischt men met een wisscher, waarvan de klos met lappen is omwoeld, en verwijdert het water door de monding te dompen. Deze wassching wordt zoo dikwijls

herhaald, totdat het uitstroomende water of zeepsop niet meer door buskruitslijm zwart gekleurd is.

Na gebruik van zeepwater wordt met gewoon water nagewasschen.

Het is wenschelijk tijdens het uitwasschen de affuit met een presenning of ander stuk waterdicht doek te bedekken.

Na het uitwasschen wordt de ziel onmiddellijk met den wisscher drooggemaakt. De klos wordt daartoe met schoone en droge lappen omwoeld, zoodat hij slechts met moeite vóór- en achteruit in de ziel kan worden bewogen. Dit laatste is noodzakelijk, daar anders de hoeken van de trekken niet droog worden. Door bij het wisschen eenige malen de lappen te vernieuwen wordt het vocht geheel uit de ziel verwijderd.

Na het droogmaken wordt de ziel geolied. Daartoe wordt een met machineolie doortrokken lap om den klos van den wisscher gewikkeld en deze zoolang heen en weer bewogen tot geen enkel plekje van de ziel meer droog is.

Voor het schoonmaken van het sluitstuk is het noodig de afsluitplaat c.q. de zundgattap uit te nemen.

Zoonoodig kunnen de onderdeelen van het sluitstuk met zeepwater worden afgewasschen en met lappen en zachte poetshoutjes worden gedroogd en ingevet met machineolie.

49. Opslaan van de neergeslagen schoprem.

De staart der affuit wordt gelicht en vervolgens de sluitbout uitgetrokken. De hierdoor neer-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

vallende schop wordt naar voren gehaald en opgehangen in het lipplaatje onder aan den bodem der affuit, waarbij men zorgt, dat gaten in de armen overeenkomen met die in de nokken der zijwangen. Daarop wordt de sluitbout weder ingestoken, daarna gedraaid en met de ketting met spie bevestigd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

BIJZONDERE VOORSCHRIFTEN.

A. LOSSE SCHOTEN.

50. De losse schoten worden onderscheiden in:

a. saluutschoten;

b. schoten bij manoevres en oefeningen.

Voor het doen van eerstgenoemde schoten wordt als regel van voorlaadgeschut gebruik gemaakt.

I. Saluutschoten.

51. Worden deze uit achterlaadgeschut afgegeven, dan heeft de bediening plaats als bij de reglementaire bediening is vermeld, met uitzondering, dat hierbij niet wordt gericht, de hoogste elevatie wordt gegeven, de kardoes niet wordt doorgestoken, de aanwezige overblijfselen van den kardoeszak met de hand in den gereedstaanden emmer met water worden geworpen, na elk schot tweemaal met een natten wisscher wordt gewischt en men zich voor het inbrengen van een nieuwen kardoes overtuigt, dat zich geen enkel overblijfsel van den vorigen kardoeszak meer in den vuurmond noch in de ruimte tusschen den afsluitring en zijn ligplaats bevindt. (Voor saluutschoten worden steeds salpeterkardoezen gebezigd).

PERPUSTAKAAN NASIONAL

II. Schoten bij manoevres en oefeningen

52. De bediening heeft plaats als bij de reglementaire bediening is vermeld, behalve dat inplaats van een projectiel een kanonprop wordt ingebracht en de kardoes niet wordt doorgestoken. De kanonprop wordt zoover aangezet tot de nokken (of de spie) aan de stang van den aanzetter tegen het achtervlak van het achterstuk komen (komt). De kardoes mag niet gelijk met de prop worden aangezet.

(De lidistaafjes worden gewoonlijk tot op 20 à 25, M., de katoenen propzak en het kardoespapier soms tot op 40 à 50 M. door den luchtdruk weggeslingerd.

53. Voor deze schoten worden steeds rookzwakke kardoezen gebruikt.

De kardoezen worden op aanvraag ontvangen uit de magazijnen van oorlog. Eventueel van een oefening overblijvende kardoezen worden aldaar weder ingeleverd.

De kardoezen worden zoo lang mogelijk opbewaard in kr. buskruitkisten.

B. EXERCITIE-BATTERIJEN.

I. Inrichting.

54. In de garnizoenen, waar een of meer compagnieën Vesting- Artillerie gelegerd zijn, kan ten dienste van het onderwijs van het daartoe behoorende personeel een exercitiebatterij worden opgericht

Deze batterijen worden eenvoudig ingericht en naar gelang van de sterkte van het personeel zoo mogelijk met meer dan één (liefst onbekwamen) vuurmond van elk der verschillende soorten van geschut bewapend. Bovendien moeten de noodige werktuigen en gereedschappen tot oefening in de beweging van lasten aanwezig zijn, voorts de vastgestelde uitrusting aan instrumenten en gereedschappen voor het houden van oefeningen in den batterij-, peil-, sein- en waarnemingsdienst.

Voor buitengewone oefeningen wordt op aanvraag van den betrokken Korps-Commandant het boven de uitrusting noodig geachte artilleriemateriëel tijdelijk uit het betrokken M. v. O. in bruikleen afgestaan.

Na afloop der oefeningen wordt dit materieel — nadat het schoongemaakt is — weder in het M. v. O. ingeleverd.

55. Op elke batterij moet minstens één vuurmond aanwezig zijn, die gebezigd kan worden om het personeel te oefenen in het regelen van sluitstukken. Bij voorkeur worden hiervoor onbekwame kanonnen aangewezen; zijn deze niet beschikbaar, dan gebruikt men een bekwaam kanon en wel steeds hetzelfde.

56. Alle munitiën en ernstvuurwerken, die bij een vurende batterij kunnen voorkomen, moeten op de exercitiebatterij voorhanden zijn, de ontplofbare stoffen vervangen door onschadelijke.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

De kardoezen en projectielen worden daarbij zoodanig met droog zand en zaagsel gevuld, dat zij in afmetingen en gewicht met de gevulde overeenkomen.

Deze exercitieprojectielen moeten op het ogiefvormige gedeelte gemerkt zijn met de letters E X C, 2 maal aan te brengen in witte letters, hoog 3 cM. en ongeveer diametraal tegenover elkander.

Steeds moeten de Geschut-reglementen en Handboeken der Vesting-Artillerie aanwezig zijn.

57. Ter weerszijden van de vuurmonden worden op een geschikte plaats (zoo mogelijk tegen de borstwering) de noodige eenvoudige karabijnrakken geplaatst.

58. Ter berging van de verschillende gereedschappen, enz. zullen door de zorg van de Genie het benoodigde aantal kapluifels worden opgericht; hieronder worden de batterijkisten geplaatst, waarin de verschillende voorwerpen worden geborgen.

59. Indien de exercitiebatterij zoodanig gelegen is, dat niet buiten de zon geëxerceerd kan worden, moet er zooveel mogelijk voor worden gezorgd, door aanplaat van hoogopgaande boomen schaduw op de batterij te brengen.

II. Beheer.

60. Het toezicht over de exercitiebatterij wordt door den Korps- (Detachements-) Commandant opgedragen aan een offcier, onderluitenant of adjudant-onderofficier- instructeur aan

wien een Europeesch sergeant, of bij gebreke hiervan een geschikt Europeesch korporaal, als parkmeester en één of meer kanonniers als parkknechten worden toegevoegd.

61. De officier, (1) belast met de exercitiebatterij, is den Korps (Detachements-) Commandant verantwoordelijk voor alles, wat de batterij betreft.

Alle aanvragen voor het benoodigde tot het in goeden staat houden van batterij en materieel worden door hem opgemaakt en aan bovengenoemden Commandant ter teekening aangeboden.

Hij zorgt voor het bijhouden der duplicaatgeschutboekjes, die, in een omslag geborgen, bij elken vuurmond aanwezig zijn, en voor de opvolging der verdere bepalingen, in die boekjes voorkomende.

Hij wordt bij een en ander door den parkmeester ter zijde gestaan.

62. De parkmeester is aan den officier, belast met de exercitiebatterij, verantwoordelijk voor de goede orde en zindelijkheid op de batterij en voor het onderhoud van het materieel gedurende den tijd, dat daarmede niet wordt geexerceerd.

Hij houdt een afschrift aan van den inventaris van het materieel, aan genoemden officier in verantwoording gegeven. Hierin teekent hij met potlood, tot na terugontvangst, het materieel

(1) C. q. onderluitenant of adjudant-onderofficier-instructeur.

aan, door hem in herstelling gegeven. Het onbekwame wordt verwisseld of ingeleverd en afgevoerd.

Hij geeft van beschadiging of verloren gaan van het materieel kennis aan den officier, met het toezicht belast, met opgave van den dader of den vermoedelijken dader of van de (waarschijnlijke) oorzaak.

63. De parkknechts zijn onder toezicht van den parkmeester belast met het onderhoud van het materieel, op de batterij aanwezig.

64. Ter beoordeeling van den Korps- (Detachements-) Commandant kunnen de parkmeester en de parkknechts van andere diensten worden vrijgesteld.

65. Behalve het in de vorige punten bepaalde zorgt de parkmeester, dat vóór den aanvang van de exercitie de bedieningsgereedschappen en munitiën, voor zoover zij niet bij den vuurmond blijven, gereed staan om door de bedieningen te worden gehaald en de sluitstukken in de vuurmonden zijn aangebracht, waarbij in de sluitstukken van den houwitser en den mortier van 12 cM. A. en van het kanon van 10.5 cM. L/35 een Br. exercitie zundgattap moet zijn geplaatst.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL

